Vernéřovice

Kraj: Královéhradecký
Okres: Náchod
Správní obvod: Broumov
GPS souřadnice: 50.614873N, 16.220973E
Nadmořská výška: 453 m n. m.
První pís. zmínka: 1351 (673 let)
Počet obyvatel: 308
PSČ: 549 82
Adresa URL: www.vernerovice.cz

Historie obce Vernéřovice

Nynější obec Vernéřovice, nalézající se severozápadně od Broumova v údolí dnešního Vernéřovického potoka, byla jako ves lánového typu založena emfyteutickým právem za kolonizace Broumovska někdy ve druhé polovině 13. století. Poprvé se v písemných pramenech připomíná pod názvem "Wernhirsdorf" až k roku 1351. Jak samotný název napovídá, byla patrně vysazena německým lokátorem Wernerem (Wernhirem), který patrně pocházel ze sousedního Slezska (snad z okolí Friedlandu). Ležíce na samotných hranicích mezi broumovským klášterním panstvím a územím rodu erbu Třmene byla tato poddanská ves původně v držení vládnoucích rodů (1355 - Ješek Hořvic, 1375 - Vintíř z Lažan a 1377 - Kunclín z Lažan. Teprve až r. 1434 se stala majetkovou součástí broumovského kláštera, když ji (spolu se sousedními vesnicemi Vižnovem a Meziměstím) prodali bratři Johnové tehdejšímu opatu Heřmanovi. Ovšem ještě v průběhu následujícího století byla klášterem vedena jako občasná majetková zástava. K datu 1484 se tato osídlená lokalita uváděla v písemných pramenech již jako Německé Vernéřovice (Deutsch Wernersdorf). V rámci celého klášterního panství bylo postupně zavedeno poměrně prosperující zemědělské hospodářství a zdejší poddanská ves (obdobně jako ostatní poddanské vsi na celém panství) se stala hospodářskou zásobárnou broumovského kláštera. Podle urbáře z r. 1602 se ve Vernéřovicích nacházelo 29 rolníků, kteří každoročně - na sv. Jiří a sv. Jana - odváděli peněžní daň ve výši 9 kop a 43 grošů. V r. 1631 byla situace obdobná, jen s tím rozdílem, že peněžní daň se odváděla na sv. Jiří a sv. Michala a navíc se odváděl ještě tzv. lesní peníz, tj. dávka z užívání lesa. Podle tzv. Hesseliova urbáře z r. 1676 bylo ve Vernéřovicích evidováno celkem 27 rolníků a 25 chalupníků, kteří peněžní dávky odváděli na sv. Jiří a sv. Michala a rovněž odváděli i již zavedený lesní peníz. K datu 1833 měly Vernéřovice celkem 168 domů a 1045 obyvatel. Stály zde farní kostel sv. Michala (viz. další text), škola, dvůr a 2 mlýny. Obyvatelé se živili zemědělstvím, v zimě ručním tkalcovstvím a přádelnictvím. Představenými obce byli tehdy rychtáři, na Broumovsku zvaní šolcové, kteří žili na rychtách (šolcovnách) a ve vesnici zajišťovali tzv. nižší soudnictví, zejména agendu majetkoprávní a přestupky. Nejstarším známým vernéřovickým rychtářem byl jistý Meisner, který si r. 1553 vymohl svobodné privilegium pro vernéřovickou rychtu (po r. 1771 vedenou jako čp. 91). Jeho nástupcem se stal syn Blasius Meisner (1538 - 1579), jehož náhrobek se zachoval v tamním farním kostele. Posledním rychtářem z tohoto rodu byl Mathes Meisner k r. 1644. Dalšími rychtáři (šolci) a držiteli svobodné rychty (šolcovny) byli Georg Schroll (1660), Hans Guntzel a Heinrich Guntzel (1662 a 1703), Kašpar Schubert a dědicové (1710 - 1896). Mezitím v r. 1651 rychta vyhořela a s ní i staré soudní knihy. V r. 1662 sloužila i jako celnice. Rychtářské svobody byly znovu potvrzeny broumovskými opaty, a sice Augustinem (1660), Otmarem Zinkem (1703) a Benno II. (1739). Na základě nového správního

zřízení v r. 1850 byli rychtáři zrušeni a samotná rychta pozbyla rovněž svého původního významu. V roce 1896 byla rodinou Schubertovou prodána. Původní kostel se ve Vernéřovicích poprvé v písemných pramenech připomíná k r. 1412. V nejstarší broumovské městské knize, založené r. 1407, se k uvedenému datu 1412 připomíná jistý broumovský měšťan Thomas, který měl k vernéřovickému kostelu odvést 2 kopy grošů. Kdy byl ale tento kostel postaven, není ovšem známo. V r. 1540, za opata Matyáše, byl vystavěn dřevěný kostel sv. Michala, jenž byl do r. 1587 podřízen ruprechtické faře a v r. 1589 se stal samostatným farním kostelem. Po třicetileté válce, cca. od poloviny 17. století naopak spadaly do jeho obvodu sousední vsi Bohdašín, Ruprechtice, Jetřichov a Vižňov. Za opata Tomáše Sartoria byl v r. 1683 rozšířen a za opata Otmara Zinkeho byl v 1. 1719 - 1720 přestavěn do dnešní podoby. Prvním známým farářem (plebánem) byl Petr z r. 1374, po něm ho následoval v r. 1375 Gallus. K nejvýznamnějším místním duchovním patřili Leopold Josef Plagwitz (1829 - 1863) a Kajetán August Treutler (1894 -1931).
Nejstarší zpráva o původní škole pochází již z r. 1582, kdy se také připomíná nejstarší známý školmistr, jímž byl tehdy Martin Rotter. Patronát nad ní měl rovněž broumovský klášter. V r. 1716 byla zřízena "nová" školní budova v podobě přízemní dřevěné stavby. O sto let později, v r. 1816 za opata Fortunáta Bóhma, byla přestavěna v kamennou stavbu. Správní reorganizací v letech 1849 - 1850 byla zrušena feudální správa a Veměřovice se staly samostatnou obcí s vlastním úřadem. Administrativně byly zařazeny do územního obvodu okresního hejtmanství i okresního soudu v Broumově. Namísto rychtářů se novými - podle obecního zřízení z r. 1864 - již volenými představiteli obce stali starostové. Ve zdejší obci jimi byli: Josef Hartmann (1882 - 1886), Augustin Knauer (1886 - 1890), Augustin Ringel (1890 - 1902), Klemens Hanschel (1902 - 1910), Josef Hanschel (1910 - 1914), Franz Eimer (1914 - 1919), August Rinke (1919 - 1931) a Emil Walzel (1931 -1934). Dlouholetým (1892 - 1934) obecním tajemníkem (písařem) byl Josef Sagner, povoláním obuvník a také kapelník místní dechovky. Zásluhou zřízení železniční trati Choceň - Meziměstí - Broumov v r. 1875 se tento poměrně chudý kraj začal zprůmyslňovat. Zejména v sousedním Meziměstí vyrostly velké textilní závody firem Walzel a Schroll. Naopak ve zdejší obci existovali pouze běžní živnostníci (pekaři, řezníci, ševci, truhláři, kováři, krejčí ad.) a obchodníci.
Lidnatost obce, tj. počet obyvatelstva a domů vykazovala - podle úředního sčítání - stagnující tendenci: 1850 - 1112, 1869 -1268, 1880 - 1207, 1890 - 1199, 1900 - 1349, 1910 - 1392, 1921 - 1200 a 1930 -1081 lidí a 1869 - 188, 1880 - 195, 1890 - 205, 1900 - 204, 1910 - 223, 1921 -223 a 1930 - 230 obytných domů. Většina obyvatelstva (cca 80 - 90 %) byla německé národnosti. Poměrně intenzivně se zde - na základě spolkového zákona z r. 1867 - rozvíjel kulturní a spolkový život. V r. 1879 zde byl zřízen - pod patronací obecního úřadu - sbor dobrovolných hasičů, který až do r. 1938 vyvíjel velice aktivní činnost. Dále zde fungovaly tyto spolky: Spolek válečných veteránů, Německý tělocvičný spolek "Jahn", Dělnický tělocvičný a sportovní spolek, Zpěváčky a společenský spolek "Eiche", Pěvecké a divadelní sdružení "Frohsinn", Hudební kapela a Jazz-Band, Katolický lidový spolek, Dělnický spolek sociálně demokratický, Spolek "Egid" a Spolek "Tawe". V polovině třicátých let došlo k vzestupu henleinovské SdP ve zdejším pohraničí. Tzv. mnichovskou dohodou 30. září 1938 bylo odtrženo pohraniční území Československa, tzv. Sudety, a přičleněno k nacistickému Německu. Tato územněsprávní změna se také výrazně dotkla zdejší obce. Místní občané sice získali státní občanství německé říše, ovšem dostalo se jim i jiných "výhod". Muži museli na frontu a ženy do výroby. Po pádu Německa v květnu 1945 bylo odtržené území vráceno zpět do historických hranic československého státu. Tzv. Postupimskou dohodou doznala zdejší oblast v průběhu let 1945 - 1946 další výraznou změnu. Původní obyvatelé německé národnosti byli v převážném počtu odsunuti a naopak zdejší krajinu osídlili čeští přistěhovalci z vnitrozemí. V

pohraničí byly ustaveny místní správní komise, v průběhu r. 1946 přeměněné na místní národní výbory. V průběhu r. 1960 došlo k místní změně, když se MNV Vernéřovice sloučil pod sousední MNV Březová. Tento stav trval až do r. 1985, kdy v rámci další územní integrace byl MNV Březová přičleněn pod střediskovou obec MěNV Meziměstí. Po pádu v průběhu let 1990 - 1991, se zdejší obec - Vernéřovice - osamostatnila ve vlastní samosprávu.